

Europees Economisch en Sociaal Comité

NAT/263
Overstromingsrisicobeheer

Brussel, 9 februari 2005

ADVIES

van het Europees Economisch en Sociaal Comité
over de

**Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch
en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's**

**Overstromingsrisicobeheer – Preventie van, bescherming tegen en verzachting
van de gevolgen van overstromingen**

COM (2004) 472 def.

De Europese Commissie heeft op 12 juli 2004 besloten het Europees Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig artikel 262 van het EG-Verdrag te raadplegen over de

Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Overstromingsrisicobeheer – Preventie van, bescherming tegen en verzachting van de gevolgen van overstromingen
(COM (2004) 472 def.).

De gespecialiseerde afdeling "Landbouw, plattelandsontwikkeling, milieu", die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 13 januari 2005 goedgekeurd. Rapporteur was mevrouw SÁNCHEZ MIGUEL.

Het Comité heeft tijdens zijn op 9 en 10 februari 2005 gehouden 414e zitting (vergadering van 9 februari 2005) het volgende advies uitgebracht, dat met 132 stemmen vóór en geen stemmen tegen, bij 2 onthoudingen, is goedgekeurd.

*

* *

1. Inleiding

- 1.1 Met de goedkeuring van de waterkaderrichtlijn (WKR¹) is het waterbeleid in de EU ingrijpend veranderd. Niet alleen zijn er uniforme bepalingen gekomen voor de onderling sterk verschillende binnen- en kustwateren, de WKR bevat ook een methode om de kwaliteit van deze wateren te meten en voorziet bovendien in een systeem waarmee elk stroomgebied als één geheel kan worden behandeld, ook al strekt het zich uit over het grondgebied van verschillende bestuurlijke autoriteiten. De Commissie heeft de WKR inmiddels uitgebreid met bepalingen van wetgevende² en andere³ aard die ervoor moeten zorgen dat de Europese rivieren en zeeën dankzij het waterbeleid worden beschermd.

1 PB L 327 van 22 december 2000, blz. 72

2 Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging (COM(2003) 550 def.) – PB C 112 van 30 april 2004, blz. 40-43

3 Beschikking van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de lijst van prioriteitstoffen op het gebied van het waterbeleid (COM(2000) 47 def.); Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité: "Prijsstelling als beleidsinstrument voor een duurzamere benutting van de waterreserves" (COM(2000) 477 def.); Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement: "Naar een strategie voor de bescherming en de instandhouding van het mariene milieu" (COM(2002) 539 def.)

- 1.2 Om onnaspeurbare redenen wordt in de WKR niet ingegaan op een aantal factoren die van groot belang kunnen zijn voor het streven om de kwaliteit van de waterbekkens op peil te houden, zoals overstromingen. Overstromingen zijn op zichzelf normale natuurverschijnselen, maar de effecten ervan nemen door toedoen van de mens soms wel veel ernstiger vormen aan. Veel van de rampzalige gevolgen ervan zouden beperkt kunnen blijven met een serieus beleid voor het gebruik en de bescherming van bekkens en oevers. Zo zou bij de aanleg van hydraulische systemen daadwerkelijk gekeken moeten worden naar eventuele milieu-effecten om te voorkomen dat de natuurlijke dynamiek wordt aangetast en de waterreserves verkeerd worden gebruikt.
- 1.3 Het overstromingsgevaar in de EU neemt vooral toe door twee factoren. Ten eerste de verandering van het klimaat door de opwarming van de atmosfeer. Dit kan ertoe leiden dat er meer stortregens gaan vallen en de zeespiegel stijgt. Ten tweede menselijke activiteiten, zoals het bouwen in rivierbeddingen en het met hydraulische systemen omleggen of kanaliseren van rivieren, de aanleg van havens zonder aandacht of oplossingen voor eventuele milieuschade, en de verwoestijning van het Europese continent door de massale kap van bomen, branden en andere activiteiten die de natuur aantasten. Kortom, het overstromingsgevaar neemt toe als gevolg van een niet-duurzame ontwikkeling. Om dit gevaar in te dammen zouden duurzame modellen voor economische, sociale en milieu-ontwikkeling moeten worden ingevoerd.
- 1.3.1 Bij overstromingen van industrieterreinen, landbouwgronden, intensieve-veeteeltbedrijven en zelfs van bebouwde gebieden komen er stoffen en producten vrij die normaal geen risico vormen voor de kwaliteit van het water, maar het in deze gevallen ernstig kunnen vervuilen, met alle gevolgen van dien voor de volksgezondheid en de ecosystemen in kwestie.
- 1.4 In de periode 1998-2002 heeft Europa met ruim 100 schadelijke overstromingen te maken gehad, waaronder de rampzalige overstromingen van de Donau en de Elbe in 2002. Sinds 1998 hebben deze overstromingen aan rond 700 mensen het leven gekost, ongeveer een half miljoen mensen is dakloos geworden en er ontstond zo'n 25 miljard euro aan verzekerde schade⁴.
- 1.5 Met het oog hierop heeft de Commissie de Milieuraad in juli 2004 een voorstel voorgelegd om Europa door middel van gecoördineerde maatregelen beter tegen overstromingen te beschermen. De lidstaten zouden volgens het voorstel gezamenlijk risicokaarten moeten opstellen en voor alle rivierbekkens en kustgebieden risicobeheerplannen moeten opstellen. De Commissie zal dan de uitwisseling van informatie tussen de lidstaten over onder meer de bevordering van goede praktijken coördineren.
- 1.6 Hoewel deze maatregelen deel uitmaken van het EU-waterbeleid, heeft het overstromingsprobleem ook implicaties voor andere beleidsterreinen, zoals landbouw, milieu,

4

bron: COM(2004) 472 def.

civiele bescherming en vervoer. Bovendien is er op al deze beleidsterreinen sprake van een juridisch probleem dat verband houdt met het beheer van door overstroming bedreigde gebieden: de ambtelijke afbakening van rivieroeveren en kuststreken moet zo geschieden dat de autoriteiten hierin niet zomaar louter politiek gemotiveerde veranderingen kunnen aanbrengen die doorwerken in het waterbeheer en risicomanagement. Zo'n afbakening van beschermde gebieden zou het gemakkelijker maken om preventieve maatregelen te nemen.

2. **Samenvatting van de mededeling**

2.1 De Mededeling van de Commissie bestaat uit drie thematische gedeelten:

- beheer van het overstromingsrisico
- verwezenlijkingen tot dusver – initiatieven voor de toekomst
- geïntegreerde EU-maatregelen.

2.2 Het beheer van overstromingsrisico's heeft als doel de kans op en de gevolgen van overstromingen te verkleinen. Daarom zouden de programma's volgens de Commissie de volgende onderdelen moeten bevatten:

- preventie
- bescherming
- paraatheid
- noodmaatregelen
- herstelmaatregelen en benutting van ervaringen.

2.3 Wat de verwezenlijkingen tot dusver en de initiatieven voor de toekomst betreft worden maatregelen op drie verschillende niveaus voorgesteld.

2.3.1 Op Europees niveau zijn de maatregelen gericht op het gebruik van de bestaande middelen om overstromingen te voorkomen en als dat niet lukt de gevolgen ervan zo gering mogelijk te houden. Zo wordt geprobeerd om gebruik te maken van onderzoeksprojecten als FLOODsite, dat zal bijdragen tot een verbeterde methodiek inzake geïntegreerde analyse en geïntegreerd beheer van overstromingsrisico. De structuurfondsen, en dan vooral het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, kunnen de financiering van infrastructuurgerelateerd onderzoek en technologische ontwikkeling helpen verbeteren. Zo is het IRMA-project ("INTERREG-Rijn-Maas-activiteiten") een voorbeeld van succesrijke grensoverschrijdende samenwerking tegen overstromingen.

2.3.1.1 De Commissie stelt ook voor om met behulp van het GLB het landbouw- en bosbouwareaal te gebruiken ter bescherming van de grond. Ook wil zij als onderdeel van de WKR het milieubeleid uitvoeren door het overstromingsrisicobeheer in geïntegreerde stroomgebiedplannen onder te brengen. Verder blijft het Solidariteitsfonds, opgericht in 2002

naar aanleiding van de ernstige overstromingen in Midden-Europa, bestaan om noodsituaties het hoofd te bieden.

- 2.3.2 Wat de lidstaten betreft: vooral in de landen die het meest te lijden hebben onder overstromingen zijn de niveaus van bescherming tegen overstromingen vastgelegd in officiële richtsnoeren of wetsbesluiten. Het gaat om plannen en strategieën ter bescherming tegen overstromingen, en van de meest aan overstromingen blootgestelde regio's zijn zelfs risicokaarten opgesteld.
- 2.3.3 Wat de internationale samenwerking met betrekking tot grensoverschrijdende rivieren betreft zijn instanties opgericht die een gecoördineerde aanpak van het stroombekkenbeheer moeten garanderen.
- 2.4 Het gecoördineerde actieprogramma van de EU bevat een aantal maatregelen die van cruciaal belang zijn om overstromingen te voorkomen en, als dat niet lukt, de gevolgen ervan zo gering mogelijk te houden. De meest in het oog springende zijn een verbeterde coördinatie tussen de autoriteiten via beheerplannen voor ieder stroom- en kustgebied én het opstellen van overstromingsrisicokaarten als planninginstrument; hierbij moeten goede praktijken worden uitgewisseld.
- 2.4.1 Voor de uitvoering van deze plannen is samenwerking tussen de lidstaten, de Commissie en andere betrokkenen onontbeerlijk. Op die manier gaan zij namelijk de verplichting aan om zich overeenkomstig de afspraken in te spannen voor de preventie van overstromingen.
- 2.4.2 De kosten van dit actieprogramma zijn moeilijk te begroten. Hoe dan ook, als de gevolgen van overstromingen worden teruggedrongen wegen de voordelen hiervan voor het Europese grondgebied, de Europese bevolking en haar bezittingen ruimschoots op tegen welke kosten dan ook.
- 2.5 Het Commissiedocument bevat een bijlage die van groot belang is voor de uitwerking en toepassing van de overstromingsrisicobeheerplannen en de risicokaarten, omdat hiermee tot op zekere hoogte een uniforme aanpak bij de verwezenlijking van de doelstellingen mogelijk wordt.

3. **Algemene opmerkingen**

- 3.1 Het EESC is ingenomen met de Commissiemededeling, die bedoeld is om de systemen die tal van lidstaten gebruiken om de gevolgen van overstromingen te beperken, te verbeteren en op elkaar af te stemmen. Wel zou het probleem eerst beter in kaart moeten worden gebracht om na te gaan welke maatregelen nodig zijn – vooral maatregelen om de preventie te verbeteren – en verdient het aanbeveling om vervolgens een aantal basisbegrippen die niet in het voorstel voorkomen te definiëren, zodat zo geharmoniseerd mogelijk overeenstemming kan worden bereikt over de in de beheerplannen en risicokaarten op te nemen maatregelen.

3.2 Het is een normaal natuurverschijnsel dat zich langs rivieren en aan de kust nu en dan overstromingen voordoen. De frequentie waarmee dit gebeurt is echter zeer laag uit het oogpunt van bijvoorbeeld economen en stedenbouwers, die meestal met veel kortere tijdvakken werken. Wat deze frequentie betreft valt het volgende op te merken:

- of het nu 100 of 500 jaar duurt, ooit zullen bepaalde rivieren weer buiten hun oevers treden;
- dit zal met absolute zekerheid gebeuren;
- dit kan op elk moment gebeuren.

In het waterbeheer worden de volgende begrippen gebruikt:

- bedding van een continue of discontinue waterloop: het gebied dat onder water loopt bij de grootste normale overstromingen;
- uiterwaarden: gebieden begrensd door het niveau dat een overstromende waterloop in theorie kan bereiken, statistisch gezien elke 100 of elke 500 jaar. Deze gebieden kunnen in publieke of particuliere handen zijn. Ter bescherming van mens en have kunnen de autoriteiten voorwaarden stellen aan het gebruik ervan;
- de meeste overstromingsgebieden bestaan uit wetlands, loofbossen, andere uiterwaarden, kegels van debris als gevolg van stortregens in de bergen, moerassen, binnenzeeën en tal van andere elementen (waarvan veel deel uitmaken van uit milieu-oogpunt waardevolle ecosystemen) die de grenzen van overstromingen markeren. Zoals gezegd doen deze zich van nature voor langs rivieren en in kustgebieden.

3.3 De mate waarin overstromingen schade aanrichten hangt af van de vraag of er in het stroomgebied activiteiten plaatsvinden die de waterhuishouding en aldus het milieu rond rivieren en aan de kust ingrijpend verstoren. Door dergelijke activiteiten neemt het risico toe dat rivieren zich op een abnormale, voor mens en bezittingen uitermate schadelijke manier gaan gedragen. De ernst en de omvang van overstromingen nemen toe door:

- een ten dele langdurig onoordeelkundig gebruik van de grond als gevolg van het veronachtzamen van wetenschappelijke en technische kennis (heden ten dage onacceptabel);
- een onoordeelkundig en daardoor vaak tekortschietend en vooral in de benedenloop soms averechts werkend overstromingsrisicobeheer (het kanaliseren en het verleggen van de loop van rivieren, de aanleg van stuwdammen, het afscheiden van hoogwaterreservoirs door dijken in de buurt van de rivier).

3.4 Er moet intensief onderzoek worden gedaan naar het toenemende overstromingsgevaar als gevolg van veranderingen in de natuur – vooral van het klimaat – om na te gaan wat de consequenties hiervan zouden kunnen zijn voor onder meer de dynamiek van stroomgebieden en kuststreken, overstromingsgebieden en de frequentie van overstromingen.

3.5 De toename van de schade door overstromingen als gevolg van het gebruik van overstromingsgebieden en het groeiende aantal mensen dat zich daar vestigt moet een halt worden toegevoerd met behulp van maatregelen om een **duurzaam** gebruik van deze gebieden af te dwingen en de overstromingsrisico's te verkleinen.

4. **Bijzondere opmerkingen**

4.1 Het overstromingsrisicobeheer heeft terecht als doel om de kans op en de gevolgen van overstromingen te verminderen door middel van zaken als preventie, beschermingsmaatregelen en voorlichting (zie het Commissiedocument). Het verdient echter aanbeveling om een tweedeling aan te brengen in de verschillende mogelijke maatregelen en de criteria te classificeren aan de hand waarvan per geval wordt bepaald voor welke van beide soorten maatregelen moet worden gekozen. De volgende preventieve maatregelen zouden in aanmerking kunnen komen:

- natuurlijke maatregelen ter bescherming tegen overstromingen, zoals verbetering of herstel van de natuurlijke drainage door de bodem meer doorlatend te maken of bergbossen te saneren; herstel van (voormalige) natuurlijke hoogwaterreservoirs, afremming van de stroomsnelheid en de voortplantingssnelheid van hoogwatergolven door rivieren te regulariseren, verbetering van de drainage van neerslagwater in woongebieden;
- maatregelen die overstromingsgebieden minder gevoelig maken voor schade (zoals waarschuwings- en alarmsystemen, regulering en beperking van het bodemgebruik in overstromingsgebieden);
- maatregelen om overstromingen te voorkomen (hydrologische maatregelen), structureel (zoals hoogwaterreservoirs, kanalisering van waterlopen, bedijking) of niet structureel (zoals beperking van stedelijke functies, verzekering van goederen).

4.2 Beheerplannen zouden op de volgende beginselen (geen structurele maatregelen) moeten worden gestoeld:

- er moet uitgegaan worden van de natuurlijke waterhuishouding van rivieren en kustgebieden; in dit verband dienen de zelfregulerende onderdelen van het stroomgebied hun natuurlijke functie terug te krijgen (zoals herbebossing van ontboste berggebieden, bescherming van wetlands en hun ecosystemen, toezicht op erosie en sedimentering van rivierbeddingen, programma's voor alternatief bodemgebruik en een meer natuurlijk gebruik van gevarenezones);
- in de overstromingsgebieden moet duurzame ontwikkeling worden nagestreefd door:
 - i. na te gaan wat het met de hoogwatercycli verenigbare economische potentieel van deze gebieden is;
 - ii. vooral in de ruimtelijke ordening van steden naar deze modellen toe te werken.

De langetermijnstrategie moet tegen deze achtergrond worden gezien. Met de verwachte ontwikkelingen moet niet alleen, zoals de Commissie voorstelt, rekening worden gehouden, deze dienen ook bijgestuurd te worden als het zich laat aanzien dat de risico's niet verdwijnen of zelfs toenemen.

- 4.3 Er moeten richtsnoeren en criteria komen voor de selectie van maatregelen om de bescherming tegen overstromingen te verbeteren:
- de verbetering van deze bescherming mag geen verslechtering van de watersituatie elders met zich meebrengen (bijvoorbeeld door meer afvloeiingswater, hogere waterstanden of snellere hoogwatergolven in de benedenloop);
 - ter wille van een duurzame ontwikkeling verdienen maatregelen ter sanering van waterwingebieden én natuurlijke maatregelen ter versterking van onschadelijke en uitgestrekte retentiegebieden de voorkeur boven de aanleg van technische beschermingsinstallaties;
 - zoveel mogelijk dient de voorkeur uit te gaan naar maatregelen die met andere doelstellingen van een duurzame ontwikkeling (bijvoorbeeld doelstellingen van de WKR m.b.t. de waterkwaliteit en het grondwater, doelstellingen van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen) naar verwachting positieve synergie-effecten zullen opleveren.
- 4.4 Uit de ervaringen die vooral sinds de jaren zeventig in diverse delen van de wereld met overstromingsrisicobeheer zijn opgedaan blijkt dat de grootste problemen op het gebied van preventie niet van technische aard zijn en bovendien niet met louter risicokaarten kunnen worden opgelost. In de VS heeft het Army Corps of Engineers bijvoorbeeld ruim 20.000 risicokaarten opgesteld, maar slechts heel weinig decentrale overheden maken gebruik van deze kaarten, en dan alleen om structurele maatregelen (kanalisering, stuwdammen, dijken) te nemen die vaak niet volstaan om overstromingen werkelijk de baas te kunnen en bovendien vermijdbare schade veroorzaken doordat zij de autoriteiten en de bevolking een vals gevoel van veiligheid bezorgen.
- 4.5 Juist deze maatregelen, met name de indijking en kanalisering van wateren, die een beperkt nut hebben, worden in de EU uit de structuurfondsen (EFRO en Cohesiefonds) gefinancierd. Voor preventieve maatregelen, al dan niet van structurele aard, is meestal minder geld beschikbaar. Daarom zou nagegaan moeten worden of er voor dit actieprogramma een speciale begrotingslijn moet komen. Zo niet, dan dienen richtsnoeren te worden opgesteld om de maatregelen op te nemen in andere door de Commissie gefinancierde programma's.
- 4.6 Deze structurele maatregelen zijn op zichzelf niet genoeg om overstromingen te voorkomen en de overstromingsgebieden te beschermen. Ze hebben alleen zin als tegelijkertijd ook aandacht wordt besteed aan de ruimtelijke ordening van stedelijke gebieden, de loop van aan te leggen (spoor)wegen, het onderhoud van afvoerkanalen en de bescherming van gebieden en ecosystemen die voor een natuurlijke afvloeiing zorgen. In dit verband verdient het

aanbeveling om de richtsnoeren in de bijlage bij de mededeling verder uit te werken en met onder meer methodologische beginselen of goede praktijken voor de concretisering van deze plannen aan te vullen.

- 4.7 Opname van de overstromingsbeheerplannen in de beheerplannen van de WKR is van essentieel belang om ervoor te zorgen dat er planmatig te werk wordt gegaan in het hele stroomgebied en dat de op de verschillende bestuursniveaus (lokaal, nationaal en transnationaal) te nemen maatregelen goed op elkaar afgestemd worden. Wel zou er een richtlijn moeten komen met criteria aan de hand waarvan deze twee onderling compatibele maar verschillende plankaders met elkaar kunnen worden gecoördineerd. De Commissie doet er goed aan ook hieraan een apart hoofdstuk te wijden in de uit te breiden richtsnoeren in de bijlage.
- 4.8 Het voornemen om het beheer van overstromingen een plaats te geven in de WKR berust op het volgende:
- een definitie van "overstromingen" als normale natuurverschijnselen langs rivieren en aan de kust die de waterkwaliteit en ecosystemen periodiek en op uitzonderlijke wijze kunnen aantasten;
 - een definitie van "door overstroming bedreigde gebieden" die nauw samenhangt met het territoriale aspect van de WKR (zoals bodemgebruik, mogelijke verontreiniging, en van de waterkwaliteit afhankelijke ecosystemen);
 - een definitie van "overstromingsrisico" die afgestemd is op de door de WKR bestreken risico's en schade;
 - een speciaal risicobeheer dat betrekking heeft op het in de WKR beschreven waterbeheer (watergebruik in stroomgebieden, terugwinning van kosten, actieplannen, invoering van beschermde gebieden).
- 4.9 De onderdelen van het risicobeheer die bij uitstek verband houden met de planningsmaatregelen in het kader van de WKR zijn:
1. Definitie en beheer van risico's
 - hydrologische risico's: waterkwaliteit en ecosystemen;
 - hiermee samenhangende geologische risico's: modder- en steenlawines en aardverschuivingen;
 - beheer en herstel van publieke binnen- en kustwateren;
 - milieucriteria voor het beheer van overstromingen;
 - ruimtelijke-orderingscriteria.
 2. Waarschuwingssystemen en noodsituaties
 - territoriale zoning;
 - systemen voor hydrologische informatie en preventie van noodsituaties;
 - civiele bescherming;

- wettelijke regeling van al deze aspecten in elke lidstaat;
- bewustmaking van de bevolking;
- coördinatie tussen de autoriteiten.

3. Andere aspecten

- onderzoek en multidisciplinaire coördinatie;
- dekking van risico via verzekeringen;
- veilige aanleg van infrastructuur.

5. **Conclusies**

5.1 Maatregelen ter preventie van, bescherming tegen en verzachting van de gevolgen van overstromingen moeten altijd afgestemd zijn op de WKR-methoden en -instrumenten, en dan vooral op de stroomgebiedbeheerplannen waarmee alle aspecten van het beheer van binnen- en kustwateren geregeld kunnen worden. De inhoud van de Mededeling én de in dit advies gemaakte opmerkingen zouden daarom verwerkt moeten worden in een Europese richtlijn die het mogelijk maakt om de risicobeheerplannen af te stemmen op elk afzonderlijk stroomgebiedbeheerplan en dus aan de kenmerken van onze rivieren en kusten.

5.2 Om dit goed te laten verlopen is het nodig om:

- de basisbegrippen waarmee gewerkt wordt (zie met name paragraaf 4.7) precies te omschrijven;
- nauwkeurig na te gaan wat de huidige stand van zaken is in alle Europese stroom- en kustgebieden, vooral in gebieden die door de klimaatverandering en menselijk ingrijpen aan grote risico's zijn blootgesteld;
- de nadruk te leggen op preventieve maatregelen tegen schadelijke effecten van overstromingen, waarbij het onder meer gaat om maatregelen om de bevolking bewust te maken en voor te lichten.

5.3 De in de bijlagen van het Commissievoorstel genoemde risicobeheerplannen en risicokaarten moeten worden uitgebreid; de maatregelen moeten duidelijk worden gecategoriseerd aan de hand van hun urgentie en de mate waarin ze uit de beschikbare middelen te financieren zijn. Ook de criteria die de kosten laag moeten houden en die in het voordeel van mensen en bezittingen moeten werken, dienen te worden uitgebreid. Het belangrijkste streven is om menselijke activiteiten af te stemmen op de natuurlijke werking van binnen- en kustwateren en aldus toe te werken naar een duurzame ontwikkeling van door overstromingen bedreigde gebieden.

- 5.4 De belangrijkste onderdelen van het overstromingsrisicobeheer, die samenhangen met de planning op grond van de WKR, zijn de bij overstromingen te gebruiken definities van risico's, alarmfasen en noodsituaties. Ook moet worden gekeken naar andere EU-maatregelen op het gebied van multidisciplinair onderzoek die speciaal bedoeld zijn om door overstromingen veroorzaakte schade te beperken, en dient de schade te worden gedekt door verzekeringen zodat de financiële gevolgen voor de gedupeerden zo gering mogelijk blijven. Ten slotte is er toezicht nodig op infrastructuur die van invloed is op binnen- en kustwateren.

Brussel, 9 februari 2005

De voorzitter
van het
Europees Economisch en Sociaal Comité

De secretaris-generaal
van het
Europees Economisch en Sociaal Comité

A.-M. SIGMUND

P. VENTURINI
